

MEI-INOAR TROCHPAKKE III

kadernota 2021



VOORAF

Als gevolg van de Covid-19 (Corona) crisis is de situatie in Nederland anders dan we voorheen ooit hadden kunnen denken. De maatregelen om de verspreiding van het virus tegen te gaan hebben grote effecten op onze samenleving en dus ook op onze gemeente. Dit heeft ook effect op het kadernota-proces en dat hebben wij u ook gemeld op 10 april. De voorliggende kadernota is dan ook een resultaat van een aangepast proces.

Daarbij komt dat onze gemeente, met name door ontwikkelingen in het sociaal domein, te maken heeft met een tekort dat € 2,4 mln. in 2023 bedraagt.¹ Het terugdringen van dit tekort zal dan ook al onze aandacht vragen de komende tijd.

Zoals in de financiële verordening van onze gemeente staat moet het college in juni een kadernota aan de raad aanbieden. Daarin staan een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. Deze kadernota bevat anders dan andere jaren wel een uiteenzetting van de financiële kaders, maar (nog) geen uitgewerkt voorstel voor het beleid voor de komende jaren. Daarvoor is de situatie en het tekort dat wordt voorzien de komende jaren gewoonweg te groot. Wel zult u een aantal ombuigingslijnen gepresenteerd krijgen die op een hoog abstractieniveau zijn uitgewerkt. Aan de hand van deze lijnen krijgt u de gelegenheid om te discussiëren over de wijze waarop dit tekort kan worden opgelost en dus ook over wat voor gemeente we willen zijn in de nabije toekomst.

Het gesprek over de wijze van terugdringen van het tekort eindigt dan ook niet bij deze kadernota, maar wordt slechts opgestart.

¹ Informatie mei-circulaire

Inhoudsopgave

VOORAF	3
Inhoudsopgave	4
Leeswijzer.....	5
1 Inleiding.....	6
2 Autonome ontwikkelingen en aanvaard beleid.....	9
3 Voortgang op eerdere taakstellingen	10
4 Beleidsvoorstellen: ontwikkelingen in nieuw of gewijzigd beleid.....	11
5 Ombuigingslijnen.....	12
Ombuigingslijn 1: Vergaand minderen of stoppen gemeentelijk beleid in het Sociaal Domein... 13	
Ombuigingslijn 2: Vergaand minderen of stoppen van gemeentelijk beleid in het Ruimtelijk Domein.....	15
Ombuigingslijn 3: Vergaand minderen of stoppen van gemeentelijk beleid i.h.k.v. Beheer (Achtkarspelen)	17
Ombuigingslijn 4: Vergroten van de inkomsten	19
Ombuigingslijn 5: Drie scenario's voor samenwerking	20
Inleiding.....	20
.....	21
6 Het maken van keuzes – 4 pakketten.....	22
7 Conclusies	24
7 Voorstel aan de raad.....	25
Bijlage I: KADERNOTA 2021-2024.....	26

Leeswijzer

Vooraf

De Kadernota is eigenlijk het belangrijkste instrument in de planning- en controlcyclus. Daarmee kan de raad sturen op de inhoud van de begroting 2021 en volgende jaren.

Autonome ontwikkelingen

Er is sprake van autonome ontwikkelingen op reeds vastgesteld beleid. Er is sprake van indexatie van prijzen, lonen, maar ook van vraagontwikkeling in bijvoorbeeld het sociaal domein. Het financiële effect hiervan heeft invloed op de ruimte voor nieuw of aangepast beleid.

Beleidsvoorstellen

In de Kadernota staan ook voorstellen voor nieuw of gewijzigd beleid. De raad geeft richting en bepaalt welke projecten voorrang moeten krijgen. En daarmee legt de raad de basis voor de verdere uitwerking van de begroting 2021.

Ombuigingslijnen

Vanwege de ontstane tekorten is er meer nodig dan alleen het overwegen van beleidsvoorstellen. Daarom is door het college een aantal ombuigingslijnen opgenomen in deze kadernota die de raad in overweging kan nemen in de discussie over het oplossen van het financiële tekort.

Vertaling in de begroting

In de begroting 2021 worden alle voorstellen verwerkt die door de raad positief zijn beoordeeld. En natuurlijk worden ook ontstane ontwikkelingen ná de behandeling van de Kadernota meegenomen. Ook worden in de periode na de behandeling van de kadernota de ombuigingslijnen nader uitgewerkt.

1 Inleiding

Voor u ligt de derde kadernota van deze bestuursperiode. Een kadernota die anders dan u van ons gewend bent nog geen sluitend meerjarenperspectief kent en die op korte en lange termijn grote uitdagingen biedt. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door sterke negatieve financiële ontwikkelingen in bestaand beleid en dan met name binnen het sociaal domein. Een ontwikkeling die in de miljoenen loopt.

Daarnaast kent deze kadernota een beperkt aantal onontkoombare of noodzakelijke voorstellen voor nieuw of gewijzigd beleid. Gezien de financiële situatie zijn deze tot een minimum beperkt. Toch is er een aantal wettelijke ontwikkelingen dat ons noodzaakt tot nieuwe uitzettingen.

Bij deze uitzettingen is als uitgangspunt gehanteerd dat formatieve aanvragen intern en budgetneutraal worden opgelost. Dit betekent dat een aantal noodzakelijke nieuwe taken moeten worden opgepakt door andere zaken niet meer te doen. Dit uitgangspunt legt een extra klem op de bedrijfsvoering, los van de eventueel nog te realiseren bezuinigingen daar. Het gaat om onder meer de volgende taken:

- Verplichte bemensing Functioneel beheer Ruimte in het kader van de omgevingswet
- Doorvoering van wettelijke wijzigingen bij DIV
- Uitvoering van de wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
- Wettelijk verplichte coördinatie BHV

Deze werkwijze leidt tot een herschikking van taken die direct gevolgen heeft voor het niveau van dienstverlening voor de inwoners.

Door deze ontwikkelingen en de beperkte tegemoetkoming via het Gemeentefonds ontstaat het volgende meerjarenperspectief:

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Stand meerjarenbegroting 2020-2023	1.487	584	1.395	2.171
Ontwikkelingen inkomsten Gemeentefonds	837	603	336	703
Ontwikkelingen in bestaand beleid	- 3.469	- 3.469	- 3.443	- 3.469
Ontwikkelingen nieuw beleid	- 707	- 644	-539	- 511
SALDO	- 1.852	- 2.926	- 2.251	- 1.106
Correctie incidentele baten en lasten	- 2.022	- 277	- 138	- 38
STRUCTUREEL SALDO	- 3.874	- 3.203	- 2.389	- 1.144

Meerjarenperspectief kadernota 2020-2023

De omvang van de structurele opgave is aanzienlijk. Hij is wat ons betreft ook zodanig groot dat hier geen gemakkelijke oplossingen voor te vinden zijn. Onze gemeente staat voor keuzes die vergaande gevolgen hebben. Voor de inwoner, de ondernemer, de instellingen en de organisatie. De komende periode gaan we dan ook gebruiken om met u het gesprek aan te gaan over deze keuzes. Daarom hebben wij in deze kadernota geen afgeronde voorstellen opgenomen, maar een aantal ombuigingslijnen. Deze ombuigingslijnen kunnen ervoor zorgen dat er een sluitend meerjarenperspectief wordt bereikt.

In de mate waarin de genoemde ombuigingslijnen worden ingezet zit overigens een politieke keuze. Wat voor gemeente willen we zijn? Eigenlijk kunnen we ons beter afvragen wat voor gemeente we nog kunnen zijn. Het antwoord op die vraag is leidend voor de uitwerking. Hierbij wijzen wij op de ernst van de situatie. De ombuigingslijnen gaan grotendeels over het verminderen of het stopzetten van beleid en voorzieningen tot het wettelijke minimumniveau. Dit zal pijn doen en op alle gebieden gevoeld gaan worden. De keuze zit hem in de verdeling van de pijn over de verschillende beleidsgebieden. Niet in het wegnemen. De keuzes zullen dan ook vergaande gevolgen hebben voor toekomstige en misschien ook op reeds geplande investeringen.

Belangrijke ontwikkelingen

Er is een aantal belangrijke ontwikkelingen dat speelt en die ook onzekerheden met zich meebrengen. Hierdoor is het op dit moment lastig om de exacte omvang van het tekort op de meerjarenbegroting te bepalen.

Covid-19

Het coronavirus heeft grote invloed gehad en zal dat nog hebben in de toekomst. Zo is er een aantal financiële maatregelen genomen voor onze inwoners en ondernemers, waarvoor we gelukkig wel door het Rijk gecompenseerd gaan worden. Duidelijk is wel dat de landelijke maatregelen een flink gat in de rijksbegroting hebben geslagen en dat dit op langere termijn weer zal moeten worden ingelopen. Waarschijnlijk in combinatie met een economische terugslag. Mocht die economische terugslag komen, dan moet de gemeente ook rekening houden met een verhoogde instroom in de bijstand en bijbehorende kosten.

Onze inzet zal zijn om via de VNG druk uit te oefenen op het ontzien van gemeenten bij dit traject, omdat ook zonder corona de financiële druk op de begroting al zeer hoog is, met name in het sociaal domein.

Covid-19 heeft ook effect op de werkprocessen van de gemeente. Een positief effect is dat we in korte tijd vergaand aan het digitaliseren zijn. Dit heeft voordelen voor onze efficiency. Nadeel is wel dat door het niet fysiek samen kunnen zijn, de organisatie te maken heeft met een lager productiviteitsniveau, waardoor er minder kan worden gedaan dan in normale tijden. Dit heeft ook effect op de snelheid en het volume van de gemeentelijke besluitvorming.

Onzekerheid Gemeentefonds

Zoals gezegd is er onzekerheid hoe de overheidsfinanciën zich op termijn zullen manifesteren in het Gemeentefonds en de algemene uitkering daarin. Daar komt nog bij dat er kort geleden een nieuwe verdeling is gepresenteerd van dit gemeente fonds. Een verdeling die zeer negatief uitpakt voor kleine gemeenten als de onze. Er wordt nu druk gewerkt aan een minder vergaande herziening, maar het risico blijft aanwezig dat ook deze negatief uitpakt voor onze gemeente.

Omgevingswet

Deze wet die in vergaande voorbereiding was, is door de minister met een jaar uitgesteld. Dat geeft ons meer tijd en die kunnen we goed gebruiken, want door Covid-19 lopen zoals gezegd de interne processen moeizamer dan gewoon. De Omgevingswet blijft echter, ook bij uitstel, een onzekere factor voor onze gemeente, omdat de uiteindelijke effecten voor organisatie en financiën onzeker zijn.

Sociaal Domein

Het sociaal domein blijft een grote financiële onzekerheid voor de gemeente. Op basis van met name de toegenomen vraag is het meerjarenperspectief met € 3,4 mln. structureel achteruitgegaan. Dit is nauwelijks nog bij te benen door de gemeente. Dit perspectief gaat met nog eens € 1 mln. achteruit als uit een bindend advies dat eind dit jaar wordt verwacht blijkt dat er geen compensatie komt voor de jeugdzorg en de WMO. Vervolgens moet dan

blijken dat er geen sprake is van een boeggolf. Het risico van deze € 1 mln. nemen we op in de risicoparagraaf van de begroting

Gemeentelijke lobby

De gemeente heeft te maken met diverse openeinderegelingen, met name in het sociaal domein, waarvoor onvoldoende compensatie is in de uitkering via het Gemeentefonds. Zonder vergaande ingrepen lukt het niet om de gestegen kosten om te buigen. Zonder compensatie kan de gemeente dit niet bolwerken en zal over enkele jaren het weerstandsvermogen verdampt zijn door deze tekorten. Er zal dan ook volop worden ingezet, mede in VNG en VFG verband, op de lobby richting de rijksoverheid om op dit punt een reële compensatie te verkrijgen.

Wij zijn als gemeente vaak verplicht deelnemer van diverse Gemeenschappelijke Regelingen waarop wij nauwelijks invloed hebben, zoals de Veiligheidsregio en de FUMO. Keer op keer worden we hier geconfronteerd met kostenstijgingen waarop we als kleine speler in de betreffende GR geen of nauwelijks invloed hebben. Ook hierin zullen we in VFG verband ons gaan richten op het een halt toeroepen van deze kostenstijgingen.

Risico's in deze kadernota

Met goedvinden van het Rijk en de Provincie is een bijdrage van € 0,6 mln. voor jeugdzorg meegenomen in het meerjarenperspectief, die in eerste instantie als incidenteel was aangekondigd. Ook wordt rekening gehouden met verdere compensatie eind dit jaar.

Ook het gemeentefonds en de invoering van de omgevingswet kent onzekerheden voor de toekomst. Wij zullen deze alle meenemen in de risicoparagraaf in de begroting.

Nieuw of aangepast beleid

In een normale situatie is het presenteren van nieuwe en aangepaste beleidsvoornemens de hoofdmoot van een kadernota. Dit jaar is dat anders. Alleen die beleidsvoornemens die door het college echt onontkoombaar of noodzakelijk zijn ingeschat zijn opgenomen als voornemens. Het gaat dan in de meeste gevallen om nieuwe wettelijke taken of een toename in de bijdrage aan bijvoorbeeld de Veiligheidsregio. De nieuwe en aangepaste beleidspunten worden in het betreffende hoofdstuk en in de bijlage nader toegelicht.

Ombuigingslijnen

Zoals aangegeven is er een structureel tekort in het meerjarenperspectief aflopend tot van € 1,2 mln. in 2024. Om deze het hoofd te bieden is een aantal ombuigingslijnen opgesteld die, gezamenlijk, dit tekort moet oplossen. Hier wordt verderop in dit document aandacht aan besteed.

2 Autonome ontwikkelingen en aanvaard beleid

Sinds het vaststellen van de begroting 2020-2023 (in november 2019) heeft de gemeenteraad besluiten genomen die gevolgen hebben voor het meerjarenperspectief. Dit betreft onderwerp specifieke besluiten en ook besluiten over de jaarrekening 2019. Daarnaast zijn er autonome ontwikkelingen in aanvaard beleid die een effect hebben op het meerjarenperspectief, met name in het sociaal domein.

In de meicirculaire is door het ministerie aangegeven in welke mate er compensatie komt voor deze ontwikkelingen en hoe het accres zich ontwikkelt voor het gemeentefonds.

Ontwikkelingen in het sociaal domein

Op basis van een analyse van de vraagontwikkeling zijn er prognoses opgesteld voor de voorzieningen in het sociaal domein voor de komende jaren. Deze leiden tot meerjarige tekorten bij de maatwerkvoorzieningen WMO (€ 1,8 mln. structureel), maatwerkvoorzieningen Jeugd (€ 1,0 mln. structureel) en op de gebundelde uitkering BUIG (€ 0,5 mln. structureel). Daarnaast is ook voor Jobinder een structurele kostenverhoging van € 0,1 mln. voorzien.

Ontwikkelingen gemeentefonds (meicirculaire)

Elk jaar is de inhoud van de meicirculaire van het ministerie van BZK van groot belang voor de inkomstenkant van de gemeentebegroting. In deze circulaire schetst het ministerie namelijk de financiële kaders die gelden voor de nieuwe begrotingsjaren.

De meicirculaire is op 29 mei 2020 gepubliceerd en inmiddels doorgerekend. Ten opzichte van de begroting 2020-2023 kent de meicirculaire een positieve bijstelling van € 0,9 mln. Voor 2021, na inflatiecorrectie. Deze is echter verreweg ontoereikend om de optredende tekorten in het sociaal domein af te dekken.

3 Voortgang op eerdere taakstellingen

Bij het opstellen van de begroting 2020-2023 is een set van aanvullende maatregelen verwerkt om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief. Het betrof hier de verwerking van de Kaderstelling van het Sociaal Domein, een aanvullend maatregelenpakket horend bij de kadernota 2020-2023 en aanvullende maatregelen die nodig waren na de behandeling van de kadernota 2020-2023 om tot een sluitend perspectief te komen.

Teneinde het financiële plaatje compleet te krijgen is door ons geanalyseerd wat de voortgang op deze taakstellingen is geweest en of er reden is om het financiële perspectief bij te stellen. Op basis van deze analyse concluderen wij dat voor alle eerder opgenomen taakstellingen het de verwachting is dat deze conform planning gerealiseerd gaan worden en hier dus geen financiële bijstelling voor nodig is. Wel is het belangrijk om te beseffen dat de inzet van nieuwe bezuinigingen uit de ombuigingslijnen *bovenop* de eerdere taakstelling zal komen.

4 Beleidsvoorstellen: ontwikkelingen in nieuw of gewijzigd beleid

In de Kadernota leggen we allerhande ontwikkelingen voor aan de raad. Dat kunnen ontwikkelingen zijn in *bestaand* beleid maar ook in *nieuw of gewijzigd* beleid. Sommige ontwikkelingen kosten geld, andere ontwikkelingen besparen geld.

Vanwege de krapte in het financiële perspectief is er gekozen voor enkele uitgangspunten bij het opnemen van voorstellen:

- Alleen die punten die echt onontkoombaar en noodzakelijk worden ingeschat, zijn opgenomen in de nieuwe kadernota.
- Voor wat betreft personele uitzettingen is als uitgangspunt gehanteerd dat deze binnen de bestaande formatie worden opgelost. Dit betekent dat in de uitgangssituatie, voordat er ombuigingslijnen worden ingezet, er al een grote personele taakstelling ligt voor de gemeentelijke organisatie.

Bestaand beleid

Met *bestaand* beleid bedoelen we dat de raad hierover al eerder een besluit heeft genomen. Maar het kan zijn dat er niet (meer) voldoende financiële ruimte is. Denk bijvoorbeeld aan ontwikkelingen in de WMO of Jeugdzorg. Maar ook op het moment dat de lonen door een nieuwe CAO aangepast moeten worden. Dat betekent een aanpassing waarover we de raad wél informeren maar waarbij het beleid niet meer ter discussie staat.

Nieuw of gewijzigd beleid

De wereld staat niet stil. En dus moeten we voortdurend ontwikkelingen in de gaten houden en, waar nodig of verplicht, deze voorleggen aan de raad. Dat kan gaan om nieuwe ontwikkelingen die om nieuw beleid vragen. Maar ook om een aanpassing van al bestaand beleid.

Van Kadernota naar Begroting

De raad bespreekt de Kadernota en geeft aan welke onderwerpen in de nieuwe begroting moeten worden verwerkt. En natuurlijk kan de raad ook zelf onderwerpen aandragen. Gezien de uitdagingen is daar financieel geen ruimte voor overigens. Ook nieuwe ontwikkelingen, die zich ná de behandeling van de Kadernota voordoen, zullen zo nodig een plekje krijgen in de nieuwe begroting.

Programma's

De werkzaamheden van de gemeente zijn verspreid over heel veel gebieden. Om overzicht te houden zijn deze onderverdeeld in programma's. Deze programma's komen voor in de begroting en de jaarstukken.

We gebruiken daarom in de Kadernota dezelfde indeling. Dat maakt het gemakkelijker om onderwerpen uit de Kadernota terug te vinden in de begroting. En om aan het einde van het jaar verantwoording af te mogen leggen in de jaarstukken.

In Bijlage I is een volledig overzicht opgenomen van alle ontwikkelingen in bestaand of nieuw beleid, inclusief de onderwerpen waarvan in eerste instantie is besloten deze niet op te nemen.

5 Ombuigingslijnen

Op de volgende pagina's wordt een aantal ombuigingslijnen beschreven met een inschatting van het maximale effect per ombuiging. Deze ombuigingslijnen vormen dit jaar het hart van de kadernota en geven een overzicht van gesignaleerde bezuinigingsmogelijkheden op de volgende hoofdlijnen.

1. Vergaand minderen of stoppen gemeentelijk beleid binnen het Sociaal Domein
2. Vergaand minderen of stoppen gemeentelijk beleid binnen het Ruimtelijk domein
3. Vergaand minderen of stoppen gemeentelijk beleid in het kader van Beheer
4. Vergroten van inkomsten
5. Mate van samenwerking in combinatie met efficiënter en effectiever werken

Al deze ombuigingslijnen zijn voorzien van opbrengsten (bedragen), die zeer indicatief zijn. Deze lijnen zijn dan ook bedoeld als keuzemogelijkheden voor verdere uitwerking en niet om al definitieve keuzes op te baseren.

De opbrengsten van elke lijn bestaan uit een vermindering van fte's door de ombuiging, en een opbrengst uit overige zaken. Hierbij hoort de kanttekening dat een bezuiniging op fte's niet per direct kan worden ingeboekt, tenzij daarin (incidenteel) wordt geïnvesteerd. Wanneer we gebruik maken van natuurlijk verloop is er sprake van een beperkte afschaalmogelijkheid. Hoe sneller fte's moeten worden teruggedrongen, hoe hoger de investering zal zijn.

De raad wordt gevraagd om een standpunt in te nemen in welke ombuigingslijn de bezuinigingen gevonden moeten worden en in welke mate. De lijnen vormen met elkaar een soort mengpaneel en het is de stand van de verschillende schuiven die bepaalt wat voor gemeente we zullen zijn de komende jaren. Moeten de kosten bijvoorbeeld daar gedekt worden waar ook het grootste beslag op de begroting wordt gelegd? Of staat u een andere verdeling voor en wilt u op grond van politieke overweging een bepaald domein of onderdeel gedeeltelijk ontzien? Dat zou dan direct gevolg hebben voor de andere lijnen. Het gedeeltelijk ontzien van de één leidt onherroepelijk tot een hogere opgave (bezuiniging) voor de andere lijnen. Zoals eerder gezegd gaat de nu volgende uitwerking deels over het verminderen of het stopzetten van beleid en voorzieningen tot het wettelijke minimumniveau (lijnen 1-3), hetgeen een bijzonder pijnlijke afweging zal zijn. De andere lijnen gaan over het vergroten van inkomsten, waar de inwoner natuurlijk veel van merkt, en het versterken van de samenwerking, hetgeen veel effecten heeft voor de organisatie.

Ombuigingslijn 1: Vergaand minderen of stoppen gemeentelijk beleid in het Sociaal Domein

P4 (onderwijs) P5 (cultuur & gezondheid) en P6 Sociaal Domein

Het sociaal domein verkeert in zwaar weer. Recent is het sociaal beleidskader opgeleverd waarin verstrekkende bezuinigingsmaatregelen zijn opgenomen van € 1,8 mln. per gemeente in 2022, inclusief € 860K personele bezuinigingen. De onderstaande maatregelen komen daar bovenop. Bij het schrappen van deze taken kan dit leiden tot een waterbedeffect en dus tot mogelijke kostenverhoging op een ander terrein. Desondanks zullen we ook voor het sociaal domein moeten bekijken welke ombuigingsmogelijkheden er te vinden zijn.

Het stoppen met taken die wettelijk verplicht zijn, is nog niet op geld gezet. Dit wacht op bestuurlijke opdracht. Een aantal taken kan alleen samen met andere gemeenten. Dit vergt bestuurlijke afstemming.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Stoppen met subsidies onderwijs, sociaal cultureel werk, mienskipinitiatieven, evenementen, bibliotheekwerk, subsidies dorpsbelangen
--

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Deze vormen van subsidie en dus het stoppen ervan hebben betrekking op het stimuleren van de zelfredzaamheid van inwoners en het voorliggend veld, voordat duurdere specialistische voorzieningen worden ingezet. Daarmee komt de opdracht uit het beleidskader om een stevig voorliggend veld te creëren in gevaar. Als de gemeente hiermee stopt, met het subsidiëren en/of ondersteunen van veel van deze activiteiten, zullen vrijwilligers het moeten doen zonder financiële stimulans van de gemeente en ondersteuning van professionals. Lokale voorzieningen zullen huurinkomsten missen. De vraag is of dorpsbelang blijft bestaan zonder financiële ondersteuning van de gemeente. Het opheffen van de bibliotheek spreekt voor zich.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Re-integratiebudget maximaal verminderen
--

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Bij een lager budget en minder participatie-consulenten zullen alleen nog mensen met een arbeidshandicap en een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt een betaald begeleidingstraject krijgen. De anderen moeten zichzelf redden of met behulp van UWV en de Regiodeal/Versnellingsagenda.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Armoedebeleid versoberen

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Minima, chronisch zieken en gehandicapten (inwoners onder het minimum hebben hogere ziektekosten) krijgen hogere ziektekosten en doen een groter beroep op bijzondere bijstand.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Herijking Inkoop WMO, heronderzoeken bestaande WMO-gebruikers;

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Inwoners krijgen minder hulp en ondersteuning (bijvoorbeeld minder uren) en lokale zorgaanbieders krijgen minder inkomsten van de gemeente. Maar om deze zorgkosten te verlagen is het college van plan deze beide acties wel te starten. Dit is de enige manier om beter grip te krijgen op de voorzieningen voor bestaande en nieuwe inwoners met zorgvragen. Herijking inkoop is ook een van de taakstellingen uit het Beleidskader.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Samen optrekken met andere Friese gemeenten op GGD-taken, herijken inkoop Jeugd, WMO-inkoop

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Inwoners zullen hier naar verwachting weinig van merken. Het gaat immers om samenwerken en anders inkopen. Het kan wel zijn dat de voorzieningen soberder worden. Het is van belang om in Friesland zoveel mogelijk samen op te trekken, omdat we veelal met dezelfde zorgaanbieders te maken hebben. Door gezamenlijk dezelfde inkoopstrategie te hanteren, kunnen zorgaanbieders zich beter aanpassen aan gemeentelijk beleid en leidt dat niet tot verschillende administraties (en dus minder geld voor zorg) bij deze aanbieders.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Digitaliseren processen, meer zelf doen inwoners

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Inwoners moeten zelf meer documenten en informatie uploaden

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Minder beleidstaken en bestuurlijke ondersteuning cluster sociaal domein

Wat betekent dit:

Minder ondersteuning en beleidsvoorbereiding voor bestuur en uitvoering. Daarnaast is er geen aanspreekpunt meer voor bewonersinitiatieven.

Totaal Maximaal ombuigingslijn Sociaal Domein	+/- € 3,9 mln.
--	-----------------------

Ombuigingslijn 2: Vergaand minderen of stoppen van gemeentelijk beleid in het Ruimtelijk Domein

Onderstaande maatregelen gaan uit van een sterke teruggang in gemeentelijk beleid (zo weinig mogelijk regels) en een sterke teruggang in maatwerk/ dienstverlening, ook richting (politiek) bestuur. Dit heeft op veel onderdelen grote maatschappelijke impact. De invoering van de Omgevingswet leidt tot het maken van keuzes; welke ambitie streven de gemeenten na? Wat voor gemeente willen we zijn? In onderstaande maatregelen is rekening gehouden met een hoge ambitie op het gebied van dereguleren en digitaliseren en een zeer lage ambitie waar het participatie en dienstverlening betreft.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Beperken uitvoering tot noodzakelijke, uitgaande van vergaand minimaliseren beleid en sterke teruggang dienstverlening richting burger én (politiek) bestuur (inzet beperken vergunningen, uitsluitend juridisch toetsen, dorpen coördinatie, coördinatie fumo, coördinatie horeca, toezicht, projecten grondzaken/ wonen; teamassistentie, energieloket); veiligheid alleen nog advisering burgemeester.

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Stoppen we met gemeentelijke beleidsvorming daar waar de wet dit niet voorschrijft? Dan heeft de inwoner en ondernemer meer vrijheid om zijn/haar doelen te realiseren in het ruimtelijk gebied. Wel verliezen inwoners daarmee eveneens een deel van de bescherming die hen via diezelfde regels wordt geboden (bijvoorbeeld bij evenementen) en worden er geen nieuwe, voor inwoners vaak aantrekkelijke, projecten meer gestart of ondersteund (o.a. op gebied van recreatie en duurzaamheid). Ook wordt het niveau van dienstverlening, ondersteuning aan onze inwoners drastisch verlaagd. Zij kunnen voor veel vragen op genoemde beleidsterreinen niet meer terecht bij de gemeente. Verder vervalt ondersteuning bij het aanvragen van vergunningen en wordt de inwoner geconfronteerd met een hersteltermijn en daarna buiten behandeling stelling van de aanvraag als de zaak niet compleet is.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Verdergaande digitalisering (DSO bij instandhouding gemeentelijke regels, digitaal toezicht)
Afstoten maatschappelijk vastgoed
Afzien van een nieuwe coördinator voor Anno
Friesland breed inzetten op mede-verantwoording bezuinigingen bij o.a. Fumo en Veiligheidsregio
Leges verhogen (bijv. straks op gebied van milieu)

Wat betekent dit voor onze inwoners?

Digitaal toezicht vervangt in geval van doorvoeren van deze bezuinigingen het fysieke toezicht. Dat vergroot het risico op (al dan niet bewuste) overtreding van de voorschriften (en daarmee eveneens aansprakelijkheidsrisico voor de gemeente – nader uit te zoeken). Het afstoten van maatschappelijk vastgoed betekent een vermindering/ versobering van de locaties waarop onze inwoners kunnen participeren. Zij zullen vaak verder moeten

reizen voor hun activiteiten. Het heffen van maximale leges heeft impact op de financiën van onze inwoner en de bedrijven. De impact hangt af van de omvang van de totale investering die een inwoner of bedrijf moet doen om het doel te realiseren.

Totaal Maximaal ombuigingslijn Ruimte	+/- € 1 mln.
--	---------------------

Ombuigingslijn 3: Vergaand minderen of stoppen van gemeentelijk beleid i.h.k.v. Beheer (Achtkarspelen)

Beleidsterrein/ cluster: Beheer, Sport & De Kruidhof 8K (P2, P5 (deels) en P7)

De keuzes op het terrein van Beheer zijn evenmin van een gemakkelijke aard. Stoppen met of verminderen van onderhoud kan leiden tot onomkeerbare situaties. Niet verder investeren in gestarte projecten leidt tot desinvestering. Het verhogen van lasten leidt tot een ander sentiment bij de inwoner. En stoppen met een voorziening als de Kruidhof maakt dat mensen met een sociale achterstand elders opgevangen moeten worden. Om dit soort keuzes te kunnen maken is het bepalen van een gezamenlijk ambitieniveau van belang.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Wegen: kwaliteitsniveau wegenonderhoud verlagen, stoppen met aanleg nieuwe fietspaden, gladheidsbestrijding minderen.

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Een lager onderhoudsniveau van de wegen waardoor de beleving van de openbare ruimte verlaagd zal worden. Minder strooien betekent dat er vaker en meer over niet gestrooide wegen gereisd moet worden.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Kruidhof: stoppen.

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Naast het effect op toeristische voorzieningen heeft dit effect op het personeel dat hier werkzaam is en de ruim 80 vrijwilligers en ongeveer 20 re-integratiekandidaten die hier werkzaam zijn.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Groen: verlagen kwaliteitsniveau naar minimaal + sterfhuisconstructie huidige spelterreinen

Wat betekent dit voor onze inwoners:

Een lager onderhoudsniveau van het groen zal leiden tot meer meldingen en klachten. Het opruimen van de spelterreinen leidt tot minder voorzieningen voor de jeugd welke ook belangrijk zijn in het kader van preventie i.r.t. de gezondheid.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Recreatieve voorzieningen: afstoten strandje Skulenboarch en monumentale woning in Drogeham

Wat betekent dit voor onze inwoners?

Als er een private partij is die deze voorzieningen wil overnemen hoeft dit geen invloed te hebben op het aanbod van deze voorzieningen. Gevolg kan bijvoorbeeld wel zijn dat er entree wordt gevraagd voor bezoeken strandje Skulenboarch.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Afval: beperken openingstijden stort en invoeren pasjessysteem (betaald) op het milieuterrein

Wat betekent dit voor onze inwoners?

Beperking van de toegang door beperkte openingstijden en verhoging van kosten als er iets naar het stort gebracht moet worden.

Sport: stoppen subsidies sportevenementen, verhogen huur sportaccommodaties.

Wat betekent dit voor onze inwoners?

Minder sportevenementen doordat de subsidies wegvallen. Verhoging contributies van sportverenigingen doordat verenigingen de verhoging van de huren zullen doorberekenen aan de leden.

Totaal Maximaal ombuigingslijn Beheer

+/- € 0,4 mln.

Ombuigingslijn 4: Vergroten van de inkomsten

Om de voorzieningen maximaal in stand te kunnen houden verhogen we de inkomsten door meer middelen te vragen van de burger. Dit kan deels generiek en deels volgens het principe 'de gebruiker betaalt'.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalft of gaan we anders doen?

Verhogen tarieven OZB met bijvoorbeeld 10%. 1% verhoging levert € 54K op.

Verhogen leges en tarieven naar meer/ volledige kostendekking, bijvoorbeeld huur sportaccommodaties verhogen. Andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld leges voor handelingen en/ of voor andere accommodaties.

Wat betekent dit voor onze inwoners?

Voor inwoners betekent deze maatregel dat de lasten worden verhoogd. Een verhoging van de OZB raakt direct de eigen woningbezitters, gemiddeld met een paar tientjes per jaar als we uitgaan van 10% verhoging. De verhoging van de leges en de tarieven raakt iedere inwoner.

Totaal Maximaal ombuigingslijn vergroten van Inkomsten	+/- € 0,6 mln.
---	-----------------------

Ombuigingslijn 5: Drie scenario's voor samenwerking

Inleiding

De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in 2015 de GR Werkmaatschappij 8ktd opgericht. Een belangrijke eerste stap in de samenwerking. Begin 2019 is een belangrijke vervolgstap gezet met *samen tenzij*. Hierbij zijn met uitzondering van de beheersactiviteiten alle beleid en uitvoeringsterreinen ondergebracht in de GR WM 8ktd.

In de afgelopen jaren is ambtelijk en bestuurlijk diverse malen gesproken over de gekozen structuur en doorontwikkeling van de samenwerking tot een efficiënte organisatie.

De gekozen opzet is wezenlijk anders dan bij de meeste andere samenwerkende gemeenten. Fusiegemeenten ontwikkelen veelal een nieuwe organisatie en krijgen voor de kosten die hiermee gemoeid gaan een significante bijdrage aan Arhi gelden. Vanuit deze middelen kunnen zij bijvoorbeeld tijdelijke extra formatie inhuren om de bedrijfsvoering van de nieuwe organisatie in te richten. Denk hierbij aan het harmoniseren, formuleren en vastleggen van werkprocessen.

In de opzet van de GR WM8ktd zijn dit activiteiten die door de organisatie zelf verricht moeten worden en ook door de gemeente zelf bekostigd moeten worden. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat het hierdoor meer tijd kost voordat processen en werkafspraken worden geharmoniseerd (basis op orde) en vastgelegd waardoor basistaken onder druk komen te staan. Intern wordt dit ook als een belangrijke reden gezien voor de hoge werkdruk. Nu beide organisaties wederom voor een belangrijke financiële ombuigingsopgave staan is er ten aanzien van optimalisering van samenwerking een verkenning op hoofdlijnen gedaan van 3 scenario's. In hoeverre intensiveren wij onze samenwerking om er echt 1 organisatie van te maken.

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

<i>Intensiveren huidige samenwerking in samenhang met efficiëntere bedrijfsvoering (Samenvoegen beheer, verder harmoniseren processen, vergaand digitaliseren en optimaliseren, verplating organisatie, samenwerking andere organisaties)</i>

Wat betekent dit voor inwoners:

Door standaardisering betere en snellere dienstverlening tegen lagere kosten, minder ruimte voor maatwerk en persoonlijk contact, meer digitale afhandeling

De gevolgen in de openbare ruimte hangen af van de wijze waarop samenvoeging van beheer exact wordt ingevuld. Samenvoeging leidt niet per se tot effecten voor burgers. Meer de keuzes in organisatorische zin die hierachter liggen. Denk aan het proces van meldingen en klachten.

Maximale opbrengst € 250K - € 500K voor 8K (met incidenteel exploitatiebudget)

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Intensiveren samenwerking op 1 locatie (1 gemeentehuis)

Wat betekent dit voor inwoners:

Lagere kosten, versoering identiteit gemeente, geen of gedeeltelijke ambtelijke capaciteit beschikbaar in één van beide gemeentehuizen. Als ook de dienstverlening (zoals burgerzaken) vanaf één locatie wordt verleend, dan betekent dat inwoners meer moeten reizen voor diezelfde dienstverlening. Dat geldt ook bij het evt. centraliseren van de gebiedsteams.

Maximale opbrengst € 250K - € 750K voor 8K

Welke voorziening wordt afgebouwd, vervalt of gaan we anders doen?

Bestuurlijke fusie

Vermindering bestuurlijk gremia, 1 organisatie dus 1 proces.

Wat betekent dit voor inwoners/ ondernemers:

De gemeenten verliezen beide hun financiële zelfstandigheid. Lagere kosten, betere risicobeheersing, meer fiscale transparantie. Er zal nog maar één gemeentelijke organisatie zijn. Afhankelijk van hoe de dienstverlening in de nieuwe gemeente dan vormgegeven wordt, kan dit betekenen dat inwoners meer moeten reizen voor de gemeentelijke dienstverlening. Ook kan het harmoniseren van het beleid gevolgen hebben voor de inwoners (zoals voorzieningenniveau, dienstverlening en lastendruk). Bij een bestuurlijke fusie kunnen de Arhi gelden worden gebruikt voor een efficiënte bedrijfsvoering

Maximale opbrengst € 500K - € 1 mln. voor 8K

Totaal maximaal ombuigingslijn samenwerken

+/- € 1 mln.

6 Het maken van keuzes – 4 pakketten

Teneinde de keuze voor het vervolgtraject te vergemakkelijken heeft het college vier keuzelijnen of pakketten vastgesteld waarlangs het de discussie wil voeren met de gemeenteraad.

Pakket 1 – bezuinigingen evenredig realiseren over de ombuigingslijnen

Bij pakket 1 worden de bezuinigingen solidair gerealiseerd over de vijf ombuigingslijnen. Dit is de voorkeursverdeling van het college. Het gaat uit van een min of meer evenredige verdeling, waarbij men solidair is naar het Sociaal Domein, mede in afwachting van een aanpassing van de rijksbijdrage op dit punt. Stel dat er € 3 mln. bezuinigd moet worden, dan wordt deze als volgt verdeeld over de vijf ombuigingslijnen:

Pakket 1 – solidair (voorkeur college)	Te bezuinigen
1. Sociaal Domein	1.300
2. Ruimtelijk Domein	600
3. Beheer	200
4. Inkomsten verhogen	300
5. Samenwerken	600
Totaal	3.000

Pakket 2 – bezuinigingen met name realiseren in het sociaal domein

Voor deze optie wordt ervoor gekozen om de bezuinigingen maximaal te zoeken binnen het sociaal domein, daar op die plek de grootste tegenvallers zijn. Dat zou eventueel kunnen. De ombuigingslijn van het sociaal domein levert volgens ons immers maximaal € 3,9 mln. op.

Pakket 2 - sociaal domein	Te bezuinigen
1. Sociaal Domein	3.000
2. Ruimtelijk Domein	-
3. Beheer	-
4. Inkomsten verhogen	-
5. Samenwerken	-
Totaal	3.000

Pakket 3 – bezuinigen en het sociaal domein maximaal ontzien

Pakket 3 ontziet het sociaal domein juist in grote mate. Eerst wordt op ruimte, beheer, de inkomsten en maximale samenwerking ingezet. Bij elkaar levert dit € 3 mln. op.

Pakket 3 - sociaal domein ontzien	Te bezuinigen
1. Sociaal Domein	-
2. Ruimtelijk Domein	1.000
3. Beheer	400
4. Inkomsten verhogen	600
5. Samenwerken	1.000
Totaal	3.000

Pakket 4 – maximale samenwerking

Dit pakket gaat uit van maximale samenwerking. Dat is niet genoeg om een bedrag van € 3 mln. te bezuinigen, daarom zullen de andere ombuigingslijnen ook moeten worden ingezet. Indien dat laatste evenredig gebeurt, dan ontstaat het volgende beeld:

Pakket 4 – maximale samenwerking	Te bezuinigen
1. Sociaal Domein	1.000
2. Ruimtelijk Domein	500
3. Beheer	200
4. Inkomsten verhogen	300
5. Samenwerken	1.000
Totaal	3.000

7 Conclusies

De Kadernota 2021-2024 laat voor alle jaren geen sluitend meerjarenperspectief zien. Het toezichtskader van de provincie vraagt om een reëel sluitende meerjarenbegroting op basis van structurele baten en lasten voor 2023. Dit betekent dat er een bezuinigingstaakstelling is van € 3 mln. voor 2023. De fasering voor deze taakstelling in 2021 en 2022 wordt in de begroting uitgewerkt. Hierbij zal het door de raad uitgesproken standpunt over de wenselijke combinatie van ombuigingslijnen als uitgangspunt worden gehanteerd.

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Stand meerjarenbegroting 2020-2023 (Ak)	1.487	584	1.395	2.171
Ontwikkelingen inkomsten Gemeentefonds	837	603	336	703
Ontwikkelingen in aanvaard beleid	- 3.469	- 3.469	- 3.443	- 3.469
Ontwikkelingen nieuw beleid	- 707	- 644	- 539	- 511
Correctie incidentele baten en lasten	- 2.022	- 277	- 138	- 38
Probleemomvang incl. ontwikkelingen Kadernota	- 3.874	- 3.203	- 2.389	- 1.144
Zoekopdracht			- 3.000	- 3.000
Ombuigingslijnen				
1. Sociaal Domein			3.900	3.900
2. Ruimtelijk Domein			1.000	1.000
3. Beheer			400	400
4. Inkomsten verhogen			600	600
5. Drie scenario's voor samenwerking			1.000	1.000
Totaal 1 t/m 6 maximaal			6.900	6.900

Om de gewenste ombuigingen te kunnen realiseren is het ook nodig te investeren. Hoe hoog deze investering zal moeten zijn, zal blijken bij de uitwerking na 2 juli.

7 Voorstel aan de raad

Gelet op de in de Kadernota geschetste ontwikkelingen stellen wij u voor om:

1. Kennis te nemen van de ontwikkelingen in beleid zoals opgenomen in deze Kadernota 2021-2024, de te verwachten financiële gevolgen uit de aangegeven ontwikkelingen voor de meerjarenbegroting en het voorlopig verwachte meerjarenperspectief;
2. Zich uit te spreken over de in deze kadernota voorgestelde ombuigingslijnen, als verwoord in hoofdstuk 5 en de wijze waarop het college de oplossing van het ontstane tekort dient te zoeken in een combinatie van deze ombuigingslijnen (pakketten uit hoofdstuk 6).
3. Kennis te nemen van onze conclusies en het plan ter voorbereiding op de in november vast te stellen Programmabegroting 2021-2024, als verwoord in hoofdstuk 6.

Bijlage I: KADERNOTA 2021-2024

BIJLAGE I - KADERNOTA 2021-2024

ONTWIKKELINGEN IN AANVAARD BELEID PER PROGRAMMA

De begroting 2020 is in oktober 2019 in de raad vastgesteld. Tussen het moment van vaststellen en nu hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan. Ontwikkelingen die ook invloed hebben op de nieuwe (meerjaren)begroting 2021- 2024.

Bij de behandeling van de Kadernota is voor deze onderwerpen geen verdere afweging nodig. Meestal omdat er al sprake is van een eerder beslismoment maar soms ook omdat het gaat om een ontwikkeling die onontkoombaar is. We spreken dan van ontwikkelingen uit aanvaard beleid.

Met het in beeld brengen van deze ontwikkelingen ontstaat er een geactualiseerde uitgangspositie voor de Kadernota 2021-2024. De ontwikkelingen worden hieronder per programma toegelicht.

0. Bestuur en ondersteuning

Eenmalig

21.99 Ontwikkelingen Algemene Uitkering gemeentefonds

Toelichting Vanuit de meicirculaire is een positieve bijstelling van het accres gekomen.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
837	603	336	703

Structureel

21.17 Actualiseren verkiezingsbudgetten

Toelichting Aan de hand van de werkelijke uitgaven aan de verkiezingen in 2018 en 2019 wordt het budget geactualiseerd. De komende jaren is er jaarlijks steeds één verkiezing. Behalve in 2023 dan zijn er zowel waterschaps- als provinciale verkiezingen. Wij gaan uit dat deze gecombineerd zullen plaatsvinden en het budget is daarom op basis van ervaring gebaseerd op factor 1,5 x het jaarbudget.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
13	13	39	13

6. Sociaal domein

Enmalig

21.02 Ontwikkelingen Wmo (Maatwerkvoorzieningen)

Toelichting

In april 2020 is de gemeenteraad via een memo en de daarbij horende "Analyse Wmo-maatwerkvoorzieningen in de periode 2017-2020" geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van de Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Op basis van de prognose 2020 en zonder het nemen van beheersmaatregelen en de eventuele extra inkomsten van het rijk is het meerjarig tekort ten opzichte van de begroting voor de totale Wmo-maatwerkvoorzieningen 1,8 miljoen. Dit perspectief gaat met nog eens € 0,7 mln. achteruit als uit een bindend advies dat eind dit jaar wordt verwacht blijkt dat er geen compensatie komt voor de jeugdzorg en de WMO. Vervolgens moet dan blijken dat er geen sprake is van een boeggolf.

De analyse van de (extra) inkomsten vanuit het rijk voor het Sociaal Domein wordt meegenomen in de totale gemeentebrede analyse van de meicirculaire. Over een eventuele compensatie vanuit het rijk voor de invoering van het abonnementstarief verwachten wij pas eind van dit jaar meer duidelijkheid te krijgen. Het rijk heeft aangekondigd de evaluatie van de invoering van het abonnementstarief in oktober 2020 gereed te hebben. Een eventuele compensatie hiervoor vanuit het rijk wordt pas op z'n vroegst in de decembercirculaire verwacht.

Een aanzienlijk deel van de kostenstijging op de maatwerkvoorzieningen is te verklaren door externe ontwikkelingen buiten onze invloedssfeer zoals een stijgende zorgvraag door vergrijzing, indexering en rijksbeleid.

Het uitwerken van beheersmaatregelen in de Wmo loopt mee in het proces dat gemeentebreed is opgestart om bezuinigingen in kaart te brengen. Deze worden uiteindelijk door vertaald in de begroting 2021. De maatregelen zijn gericht op het beperkte deel wat binnen onze invloedssfeer ligt.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 1.800	- 1.800	- 1.800	- 1.800

21.03 Ontwikkelingen Jeugd (Maatwerkvoorzieningen)

Toelichting

Op basis van de prognose 2020 en zonder het nemen van beheersmaatregelen en de eventuele extra inkomsten van het rijk is het meerjarig tekort ten opzichte van de begroting voor de totale jeugdmaatwerkvoorzieningen 1 miljoen. Dit perspectief gaat met nog eens € 0,3 mln. achteruit als uit een bindend advies dat eind dit jaar wordt verwacht blijkt dat er geen compensatie komt voor de jeugdzorg en de WMO. Vervolgens moet dan blijken dat er geen sprake is van een boeggolf.

Tevens zijn we dan ook een aantal maanden verder en beschikken we over nieuwe data die de prognose voor 2020 verder kunnen valideren.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 1.000	- 1.000	- 1.000	- 1.000

21.04 Bijstelling gebundelde uitkering (BUIG)

Toelichting Op basis van de uitkomsten jaarrekening 2019 en de verwachting voor de komende jaren vindt er nu een bijstelling plaats.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 500	- 500	- 500	- 500

Structureel

21.05 JoBinder

Toelichting Uit de begroting van de GR Jobinder, verzorger van het leerlingen- en wmo-vervoer in de gemeente, blijkt dat zij geconfronteerd wordt met niet beïnvloedbare kosten voortvloeiend uit cao-verplichtingen en de toegepaste index op het vervoer, de zogenaamde NEA-index. Daarnaast heeft het bieden van passend onderwijs invloed op het efficiënt kunnen inzetten van het vervoer. Dit wordt veroorzaakt doordat leerlingen die hiervoor in aanmerking komen vaak een afwijkend breng- en haalritme hebben ten opzichte van de andere leerlingen.

In de regeling is opgenomen, dat de GR niet aan vermogensvorming c.a. hoeft te doen omdat alle voordelige- dan wel nadelige ontwikkelingen worden omslagen over de deelnemers in de G.R. Als gevolg hiervan zullen de deelnemende gemeenten de G.R. moeten compenseren voor de hiervoor genoemde nadelige ontwikkeling in de kosten. Het aandeel van de gemeente Achtkarspelen hierin bedraagt € 106.000 structureel.

De vervoerders zullen hun dienstverlening gaan aanpassen en dat zal negatieve effecten met zich meebrengen voor de gebruikers van het vervoer. Bij positieve indicatiestelling moet de gemeente zorgen, dat aan de vervoersbehoefte voldaan kan worden. Dit kan op gespannen voet komen te staan met de teruggang in dienstverlening. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de deelnemende partners in de regeling.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 106	- 106	- 106	- 106

7. Volksgezondheid en milieu

Eenmalig

21.08 Prijsstijging MOA openbaar groen

Toelichting Als gevolg van doorberekende kostenstijgingen (m.n. loon, afschrijving en onderhoudskosten materieel) in verband met onderhoud groen, onderhoud wegen en afval is het nodig structureel extra budget te ramen. Dit bij gelijkblijvend/vergelijkbaar onderhoudsniveau.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 60	- 60	- 60	- 60

Structureel

21.09 Prijsstijging MOA onderhoud sportaccommodaties

Toelichting Een belangrijk deel van het onderhoud aan de sportvelden is uitbesteed aan MOA. MOA heeft te maken met bovenmatige (loon)kostenstijgingen, waardoor de werkzaamheden die ze regulier voor de gemeente uitvoeren duurder worden. Willen we het huidige onderhoudsniveau handhaven dan is meer budget nodig.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 15	- 15	- 15	- 15

Overhead

Enmalig

21.18 Module meerjarig investeringsprogramma LIAS

Toelichting

Op dit moment worden de meerjarige investeringsplanning en de activa, dus alles waarop afgeschreven wordt, vastgelegd en bijgehouden in een aantal systemen. Het is veel efficiënter om dit in één systeem bij te houden. LIAS, het managementsysteem waarin we alle planning- en controldocumenten en (beleids)doelen monitoren, heeft een bestaande module doorontwikkeld. Dit betekent dat we tegen een geringe verhoging van de lasten alle investeringen, kredieten en activa op één plaats kunnen vastleggen. Dit past in het bestaande beleid om bedrijfsdata waar het mogelijk is op één plaats vast te leggen.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 1	- 1	- 1	- 1

ONTWIKKELINGEN IN NIEUW BELEID PER PROGRAMMA

De ontwikkelingen in het beleid worden gesplitst in eenmalige effecten en structurele effecten voor de meerjarenbegroting.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Structureel

02.07 Vervangen brug Rysloane / Miedwei

Wat is er aan de hand? De brug is aan het einde van de technische levensduur en voldoet niet meer aan de eisen. Uit inspectierapporten blijkt dat de brug vervangen moet worden om aan de veiligheidseisen te kunnen voldoen.

Wat stellen we voor? Vervangen van de brug in de Rysloane /Miedwei nabij Surhuizum.

Wat als we het niet doen? Dan moeten we de brug afsluiten en zal er omgereden moeten worden

Wat mag het kosten? € 225.000,-

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
-	-	-9	-9

5. Sport, cultuur en recreatie

Eenmalig

05.09 Inspecties en opstellen MJOP voor overige sportaccommodaties

Wat is er aan de hand? Een onafhankelijk inspectie en een meerjarige onderhoudsplanning (MJOP) om de kwaliteit van de buitensportaccommodaties in beeld te brengen en voor de toekomst op niveau te houden.

Wat stellen we voor? Met het eenmalig beschikbaar stellen van de gevraagde middelen kunnen we, in samenspraak met de verenigingen, onderzoek en inspecties doen om tot een gedegen en gedetailleerd MJOP te komen van de overige buitensportaccommodaties.

Wat als we het niet doen? Dan krijgen we geen goed beeld van de huidige kwaliteit en renovatiebehoefte van overige buitensportaccommodaties. Hierdoor wordt het risico op zaken die ad-hoc oppoppen groter.

Wat mag het kosten? Eenmalig 20.000 euro voor het laten opstellen van een MJOP.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 20	-	-	-

Structureel

05.07 Uitbreiding formatie groen-/landschapstaken

Wat is er aan de hand? Uitvoering van alle (wettelijke en/of nieuwe) taken op het gebied van openbaar groen en landschap/inrichting waarbij voldoende capaciteit beschikbaar is om al deze taken te kunnen vervullen.

De afgelopen jaren zijn door een optelsom van het verdwijnen van verschillende functies bij eerdere bezuinigingen steeds kleine delen van die functies bij de beleidsmedewerker openbaar groen terecht gekomen. Het gaat dan o.a. om taken t.a.v. landschap/landinrichting en advisering t.a.v. vergunningen m.b.t. dit thema.

Daarnaast is er een steeds grotere maatschappelijke en politiek roep om aandacht voor biodiversiteit, de aanpak van invasieve exoten en het betrekken van inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte. Maar ook op het gebied van landinrichting/landschap is er meer aandacht en vraag. Er is sprake van een structurele uitbreiding van taken op deze gebieden. Om aan de taken goed invulling te geven is de huidige capaciteit binnen 8K onvoldoende. Om de werkzaamheden van beleidsmedewerker groen te kunnen vervullen kunnen de taken betreffende landschap, landinrichting en advisering op vergunningen niet meer uitgevoerd worden. Hiermee lopen we echter risico's.

Wat stellen we voor? Een uitbreiding van 0,83 fte om alle taken ten aanzien van landschap en gebiedsontwikkeling, openbaar groen en vergunningen 8K te blijven uitvoeren.

Wat als we het niet doen? Uitbreiding is nodig om (wettelijke) taken goed uit te voeren. Geen uitbreiding brengt grote risico's met zich mee. Bijvoorbeeld bij de advisering op vergunningen. Maar ook op het gebied van belangrijke uitvoeringzaken of nieuwe (beleids)ontwikkelingen (zoals biodiversiteit of gebiedsinrichting) kunnen afspraken en ambities niet worden nagekomen.

Wat mag het kosten? ca. € 68.000 op jaarbasis (S10 - 0,83 fte).

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 68	- 68	- 68	- 68

05.08 Stoppen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen op sportvelden – Greendeal

Wat is er aan de hand? Met ingang van 1 april 2020 mogen geen gewasbeschermingsmiddelen meer worden gebruikt op sportvelden. Om aan deze wettelijke verplichting te voldoen moeten we het onderhoud van de sportvelden anders organiseren zodat plagen, ziekten en onkruiden minder kans hebben om te groeien. Dit brengt meerkosten met zich mee.

Wat stellen we voor? We stellen voor om jaarlijks structureel 95.000 euro op te nemen in de begroting om aan de wettelijke verplichting te voldoen en de kwaliteit van de velden te kunnen waarborgen.

Wat als we het niet doen? Er kunnen boetes worden gegeven. Daarnaast is het niet wenselijk om ons als overheid niet te houden aan wettelijke verplichtingen.

Wat mag het kosten? Met ingang van 2021 is er jaarlijks 95.000 euro extra benodigd.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 95	- 95	- 95	- 95

05.10 De Kruidhof – gevolgen toekomst

Wat is er aan de hand? Het toekomstbestendig maken van De Kruidhof waarbij de exploitatie van De Kruidhof in gemeentelijk beheer blijft en er sprake is van een gezond exploitatiemodel voor de komende jaren.

Wat stellen we voor? Op basis van notitie 'Exploitatie De Kruidhof in gemeentelijk beheer voortzetten' een verhoging van de jaarlijkse bijdrage van € 250.000 naar € 286.000 per jaar.
Dan zou er € 36.000 bij moeten als gemeentelijke bijdrage maar doordat er al € 20.000 elders is begroot resteert een uitzetting van € 16.000.
Hierdoor kunnen een aantal noodzakelijke investeringen worden gedaan op De Kruidhof die een positieve invloed hebben op de exploitatie.

Wat als we het niet doen? Het hebben van De Kruidhof is geen wettelijke taak. Wel vervult De Kruidhof een belangrijke rol op het gebied van re-integratie, participatie en dagbesteding. Hierdoor is sprake van preventie. Er zijn gedurende het jaar veel vrijwilligers werkzaam op De Kruidhof waarvan een aantal anders wellicht gebruik hadden gemaakt van de gemeentelijke voorzieningen zoals WMO-dagbesteding. Daar wordt dan minder aanspraak op gemaakt. Daarnaast wordt ook minder aanspraak gemaakt op:
 Bijstandsuitkeringen als gevolg van doorstroming naar de arbeidsmarkt
 Zorgkosten
 Kosten van politie en justitie
Hierdoor worden er als gemeente kosten 'vermeden'.

Wat mag het kosten? Een structurele verhoging van € 16.000 aan bijdrage aan De Kruidhof voor de jaren 2021, 2022 en 2024. Alleen voor 2023 een verhoging van € 24.000 aangezien er dan sprake is van een investering die in dat jaar volledig uit de exploitatie moet worden gedekt.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 16	- 16	- 24	- 16

6. Sociaal domein

Eenmalig

06.18 Ontwikkeling Breed offensief

Wat is er aan de hand? Begin februari stuurde staatssecretaris van Ark het wetsvoorstel Breed Offensief naar de Tweede Kamer. Dit wetsvoorstel is een onderdeel van een breed pakket aan maatregelen gericht op het vergroten van de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking. Beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2021.

Wat stellen we voor? We willen deze maatregelen (waar mogelijk) onderdeel laten zijn van het proces 'beleidscyclus contourennotitie Participatiewet'.

Wat als we het niet doen? Dit is een wettelijke verplichting.

Wat mag het kosten? Welke kosten hier mee gemoeid zijn valt nog moeilijk in te schatten.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

Structureel

06.01 Beschermd Wonen

Wat is er aan de hand? De door het Rijk aangekondigde doordecentralisatie van Beschermd Wonen (BW) naar de gemeenten met ingang van 2021 is voorlopig uitgesteld naar 2022. De middelen voor Beschermd wonen lopen via de centrumgemeente Leeuwarden. Vanaf 2021 zouden wij de middelen rechtstreeks ontvangen. De afgelopen jaren waren de kosten hoger dan de middelen die de centrumgemeenten hiervoor ontvangt. Deze extra kosten worden volgens een verdeelsleutel verdeeld. Het bedrag dat in de begroting is opgenomen is gebaseerd op het tekort dat wij moeten betalen. Omdat we vanaf 2021 als gemeente de middelen rechtstreeks zouden ontvangen waren er vanaf 2021 nog geen middelen in de begroting opgenomen. Inmiddels is helder geworden dat we alleen voor nieuwe cliënten met ingang van 2022 middelen rechtstreeks zullen ontvangen. De bestaande cliënten blijven onder de centrumregeling vallen. De verwachting is dat er ook de komende jaren tekorten zullen blijven. Dit betekent dat we structureel middelen in onze begroting op moeten nemen voor bestaande cliënten.

Wat stellen we voor? Vanaf 2021 structureel middelen in de begroting op te nemen voor bestaande cliënten van beschermd wonen.

Wat als we het niet doen? De middelen voor de bestaande cliënten blijven onder de centrumregeling vallen, hierin hebben we geen keuze. Er wordt actief gewerkt aan het terugdringen van de kosten (expertiseteam, aanscherpen kwaliteitseisen, accountmanagement).

Wat mag het kosten? De omvang van de afrekening over 2019 wordt nu als basis genomen voor de begroting van 2021. Het gaat om een bedrag van € 140.000. Dit bedrag wordt ook de komende jaren begroot omdat de centrumregeling voor de bestaande cliënten tot 2032 van kracht blijft.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 140	- 140	- 140	- 140

06.16 Nieuwe wet inburgering

Wat is er aan de hand? Per 1 juli 2021 wijzigt de Wet Inburgering (WI). Vanaf deze datum voeren wij de regie voor inburgering. Daarnaast hebben we een actieve rol in de begeleiding van statushouders naar integratie, participatie en (betaald) werk. De wijziging van de WI heeft strategisch, organisatorisch en financieel gezien een grote impact.

Wat stellen we voor? Alleen de hoofdlijnen van de WI zijn bekend. Veel zaken worden dit jaar nog uitgewerkt in lagere wet- en regelgeving. We hebben jaarlijks een relatief klein groep inburgeringsplichtigen die wij een op maat gesneden inburgeringsaanbod moeten bieden. We verwachten dat de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel, en de uitwerking van de lagere wet- en regelgeving, voor het zomerreces plaats vindt. We houden er rekening mee dat pas in het vierde kwartaal meer informatie bekend is. We pakken dit projectmatig op, met aandacht voor beleid, financiën, inkoop, werkprocessen/ICT en communicatie.

Wat als we het niet doen? Omdat het om een wetswijziging gaat, zijn de veranderingen onontkoombaar. We moeten de nieuwe WI uitvoeren per 1 juli 2021.

Wat mag het kosten? Op dit moment is er nog onduidelijkheid over de in- en uitvoeringskosten van de WI. We verwachten dat de meicirculaire 2020 meer informatie biedt.

Maatschappelijke begeleiding

We willen de maatschappelijke begeleiding van inburgeraars onveranderd laten uitvoeren door Stichting Vluchtelingenwerk. In lagere wetgeving wordt de inhoud en vormgeving van de maatschappelijk begeleiding vastgelegd. Dit kan betekenen dat Stichting Vluchtelingenwerk meer werkzaamheden voor inburgeraars moet verrichten. We houden er daarom rekening mee dat de uitvoering van de maatschappelijk begeleiding tot meerkosten leidt.

Wij ontvangen nu € 2.370 per inburgeringsplichtige voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding. Wij verwachten dat de vergoeding voor de maatschappelijke begeleiding blijft bestaan.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

06.22 Ontwikkelingen MOA

Wat is er aan de hand? We willen het onderdeel MOAi Grien (SW) van de MOA op dezelfde wijze bevoorschotten als dat we andere verbonden partijen bevoorschotten, zoals Caparis. We bevoorschotten nu alleen de salariskosten van de SW-medewerkers. Het voorstel is om ook de overhead voor de uitvoering van de Wsw maandelijks te bevoorschotten.

Wat stellen we voor? Voor 2020 regelen we dit via een begrotingswijziging. Omdat het om een substantiële uitzetting gaat, benoemen we dit onderwerp in de kadernota 2021.

Wat als we het niet doen? We behandelen de MOA dan niet op dezelfde wijze als andere verbonden partijen.

Wat mag het kosten? Het percentage overhead is voor 2020 20,33%. Dit komt neer op een bedrag van ongeveer € 248.000. Voor 2021 zal dit hoger zijn in verband met indexatie. Het begrote resultaat van € 129.000 komt ten gunste van de gemeente, daarom wordt er per saldo € 119.000 uitgezet.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 119	- 119	- 119	- 119

7. Volksgezondheid en milieu

Eenmalig

07.10 Ondergrond milieuterrein opnieuw vloeistofdicht

Wat is er aan de hand? Aan vergunning m.b.t. de werkzaamheden en activiteiten op het milieuterrein zijn voorwaarden verbonden. Een belangrijk voorwaarde is dat op specifieke delen de ondergrond vloeistofdicht moet zijn. Deze delen zijn aan onderhoud en/of vervanging toe.

Wat stellen we voor? Geld beschikbaar stellen voor noodzakelijke werkzaamheden met betrekking tot de vloeistofdichtheid van de ondergrond op het milieuterrein.

Wat als we het niet doen? Dan kunnen we niet aan de voorwaarden van de vergunning voldoen en moet het milieuterrein mogelijk sluiten.

Wat mag het kosten? We verwachten € 100.000 nodig te hebben afschrijvingstermijn 10 jaar; jaarlast € 12.000.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
-	-	-12	-12

07.11 Vervangen KGA-depot. incl nieuwe vergunningen

Wat is er aan de hand? Voor het innemen van klein gevaarlijk afval (KGA) is op de milieustraat een "depot" aanwezig. In dit gebouw bevindt zich het inlever- en bewaarpunt voor het KGA dat wordt binnengebracht. Dit KGA-depot moet aan voorwaarden en (veiligheids) eisen voldoen. Dat is niet meer het geval en het depot is daarom afgekeurd.

Wat stellen we voor? Vervangen van het KGA-depot op de milieustraat.

Wat als we het niet doen? Zonder een goedgekeurd depot vervalt de mogelijkheid om KGA in te nemen op de milieustraat.

Wat mag het kosten? De indicatie van het opzetten van een nieuw depot, inclusief het vergunningentraject, is € 180.000 afschrijvingstermijn 15 jaar; jaarlast € 15.000.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
-	-	-15	-15

Structureel

07.12 Stoppen KGA-huis aan huis (besparing)

Wat is er aan de hand? Tot nu toe bestaat de mogelijkheid voor inwoners om hun klein gevaarlijk afval (KGA, voorheen klein chemisch afval) aan huis te laten ophalen. In de praktijk is hier nauwelijks behoefte aan. De afgelopen jaren zijn er gemiddeld 15 meldingen per jaar. De meeste inwoners maken gebruik van de milieustraat en andere brenglocaties voor het inleveren van hun KGA. De kosten voor het instandhouden van de huis-aan-huis route zijn € 5.000.

Wat stellen we voor? Stoppen met de mogelijkheid om KGA (klein gevaarlijk afval) aan huis op te laten halen.

Wat als we het niet doen? Dan blijven we deze mogelijkheid aanbieden en blijven de kosten ten laste van de afvalstoffenheffing voor elke inwoner komen.

Wat mag het kosten? Het betreft een besparing van € 5.000

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
5	5	5	5

07.13 FUMO

Wat is er aan de hand? De ontwerpbegroting 2021 FUMO maakt dat onze deelnemersbijdrage structureel gaat toenemen. Wij willen de toename zoveel mogelijk beperken.

Wat stellen we voor? De ontwerpbegroting 2021 maakt dat de deelnemersbijdrage voor onze gemeente € 347.320,- met € 14.071,- structureel gaat toenemen tot € 361.391,-

Er sprake van een (extra) bijdrage in de BOA-coördinatie, externe veiligheid, collectieve opdrachten en de implementatie van de omgevingswet, en tot slot een stijgt de bijdrage vanwege indexering en mutaties. Wij achten de toename aanvaardbaar.

Wat als we het niet doen? Als we niet voorstellen om de taken deels zelf uit te voeren dan bedragen de kosten voor de FUMO in 2021 € 433.810,-.*

Wat mag het kosten? De kosten voor de FUMO in 2021 komen volgens ons voorstel op € 380.671,-.*

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 14	- 14	- 14	- 14

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Structureel

08.03 Leges bouw i.r.t omgevingswet

Wat is er aan de hand? De implementatie van de omgevingswet brengt een stelselwijziging met zich mee die in het legesmodel moet worden verwerkt. Deze wijzigingen hebben een structureel karakter. Bij de aanpassing van het legesmodel moet in ieder geval worden gekeken naar de milieubelastende activiteit, het bijbehorend bouwwerk, brandveilig gebruik, de gevolgen van de Wkb en (in een latere fase) de gevolgen van al dan niet dereguleren. Ook de mandaatregelingen dienen te worden aangepast, zoals dit gebruikelijk is bij de invoering van nieuwe wetgeving.

Wat stellen we voor? De nieuwe implementatiedatum van de wet wordt 1 januari 2022. Daarnaast zijn ook nog niet alle financiële gevolgen van de stelselwijziging duidelijk. Aan de ene kant kunnen leges worden geëind waar dat nu niet mogelijk is (voor milieubelastende activiteiten), aan de ander kant kan deregulering zorgen voor minder inkomsten uit leges. Alleen voor de ruimte om leges te gaan heffen op vergunningen voor milieubelastende activiteiten is nu, vooruitlopend op de besluitvorming hierover in de raad, een inschatting gemaakt van de structurele financiële gevolgen hiervan.

Voor Achtkarspelen gaat het om: € 55.000,- per jaar.

Wat als we het niet doen? Dan lopen we het risico op dit punt de omgevingswet niet goed uit te kunnen voeren. De financiële gevolgen zijn op dit moment nog niet duidelijk.

Wat mag het kosten? Nog onbekend

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
-	55	55	55

Overhead

00.04.05 Informatiemanager

- Wat is er aan de hand?** Het strategisch informatiebeleidsplan wordt in 2020 vastgesteld. Daarbij hoort een uitgebreid projectenportfolio van Informatiemanagementprojecten, door de hele organisatie, die uitgevoerd moeten worden. Dit varieert van Meldingen Openbare Ruimte, tot aanbesteding website, tot aan zaakgericht werken. De projecten vinden hun herkomst in nieuwe wet- en regelgeving, ambities op het gebied van dienstverlening of maximaal digitaal, of zijn wenselijk in het kader van bedrijfsvoering (bijvoorbeeld efficiëntie, innovatie). De formatie op Informatiemanagement is te beperkt om al deze projecten uit te voeren. Het MT wordt hierover een advies voorgelegd. Tegelijkertijd is een van de Informatiemanagers werkzaam in de richting van business analyse, zoals procesoptimalisatie. Dit behoort tot "Samen groeien", passend bij de organisatieontwikkeling ingezet vanuit HRM/Dienstverlening en Informatiemanagement. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk dat er tijdelijke capaciteit beschikbaar wordt gesteld.
- Wat stellen we voor?** 0,8 fte voor de functie Informatiemanager (schaal 10A) voor de duur van twee jaar
- Wat als we het niet doen?** Dan is er absoluut onvoldoende capaciteit om het projectenportfolio (ruim 70 projecten) te realiseren. Projecten komen noodgedwongen tot stilstand, moeten worden geschrapt of getemporeerd. Er is dan (nagenoeg) geen ruimte voor innovatie en processen worden minder in aantal en in lager tempo uitgevoerd.
- Wat mag het kosten?** € 140.000 in totaal voor twee jaar. Per gemeente bedragen de kosten € 35.000 per jaar in 2021 en 2022.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 35	- 35	-	-

00.04.06 Formatie DIV

Wat is er aan de hand?

Het vakgebied van DIV (documentaire informatievoorziening) ontwikkelt zich volop. De uitdagingen zijn groot. We streven naar maximaal digitaal en daarvoor zijn een kwaliteitssystematiek (o.a. zelfevaluaties) en een informatiebeheerplan (van analoog naar digitaal) opgesteld. Deze sluiten aan bij het informatiebeleidsplan en bieden de uitgangspunten en kaders waar we naar toe werken. Het zaakgericht werken is cruciaal om onze informatie digitaal (duurzaam) toegankelijk te stellen, zoals de Wet Open Overheid van ons zal vragen. Deze wet gaat over het toegankelijk maken van overheidsinformatie en moet er voor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De wet vervangt de Wet openbaarheid bestuur. Voor beide gemeenten houdt dit alles in dat het huidige COSA uitgefaseerd wordt, nieuwe werkprocessen worden ingericht, vervangingsbesluiten nodig zijn (digitaal i.p.v. analoog) in combinatie met het reguliere (archief)werk. De inhoudelijke uitdagingen zijn groot. Daarnaast hebben we te maken met het vertrek van twee zeer ervaren collega's in 2021 en 2022. Het behoud van kennis van onze (oud)archieven en archivering is noodzakelijk, naast het realiseren van de vele uitdagingen om te kunnen voldoen aan de nieuwe wetgeving.

Wat stellen we voor?

In 2021 beschikbaar krijgen van 1,0 fte tijdelijke extra capaciteit (schaal 8) voor DIV om de noodzakelijke (wettelijke) wijzigingen door te voeren en ambities waar te maken en opgebouwde kennis over te dragen.

Wat als we het niet doen?

Dan kunnen we de noodzakelijke (wettelijke) wijzigingen niet doorvoeren en ambities niet waarmaken in het proces van analoog naar digitaal, kan kennis niet adequaat worden overgedragen en is het risico groot dat de opgebouwde kennis van onze archivering verdwijnt.

Wat mag het kosten?

€ 65.000 in totaal, € 32.500 per gemeente

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 33	-	-	-

00.04.08 Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en rechtmatigheidsverklaring

Wat is er aan de hand? Door een aanstaande wetwijziging in 2020 verandert de werkwijze voor (verbijzonderde) interne controle - (V)IC. Tot en met 2020 worden de in de organisatie uitgevoerde interne controles in het kader van het jaarrekeningwerk beoordeeld door de accountant en vervolgens meegewogen bij de door de accountant af te geven verklaring.

Vanaf 2021 wijzigt de wet waardoor het college voortaan een eigen "rechtmatigheidsverantwoording" opstelt op basis van de intern uitgevoerde (V)IC. Deze rechtmatigheidsverantwoording wordt vervolgens onderdeel van de jaarrekening.

Ten opzichte van de 'oude' uitvoering van IC in de organisaties is er wel sprake van een toename in de mate van inhoudelijke taken voor de verantwoording. Die toename van werkzaamheden zit in de verdergaande controles op onder andere inkopen, aanbestedingen, inhuur personeel e.d.

De afgelopen jaren is er steeds sprake geweest van aanvullende incidentele inzet van middelen om de IC-controles te kunnen (laten) uitvoeren.

In het nog lopende traject, als onderdeel van het verbeterplan bedrijfsvoering, m.b.t. implementatie van (V)IC wordt in beeld gebracht wat e.e.a. voor de werkpraktijk gaat betekenen en of dat binnen de bestaande formatie een plek kan krijgen.

Wat stellen we voor? Vanwege de oplopende vertraging in het project (V)IC door de Corona-crisis is het niet meer haalbaar om de noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden af te ronden voor juni. Daardoor wordt ook de feitelijke uitvoering van IC -in eigen hand- in het tweede halfjaar niet of nauwelijks realiseerbaar.

In 2020 is nog een incidenteel budget voor dit traject gereserveerd. Die middelen kunnen nu ook worden gebruikt om, net als vorig jaar, de uitvoering van de (V)IC te laten plaatsvinden door uitbesteding. In het tweede deel van 2020 kan dan wel verder worden gewerkt aan de voorbereidingen om over het dienstjaar 2021 dan de (V)IC structureel een plek te geven op basis van geactualiseerde procesbeschrijvingen en controle-werkplannen.

De noodzaak om (V)IC goed op orde te brengen kan met zich meebrengen dat er ingaande 2021 structureel behoefte is aan extra inzet voor goed geborgde interne positionering en/of gedeeltelijke structurele uitbesteding.

Wat als we het niet doen? Zonder goed geborgde (V)IC routines in de drie organisaties kan niet afdoende worden aangetoond dat er sprake was van financieel rechtmatig handelen. Het onderbouwd kunnen aantonen dat er is getoetst op de (financiële) uitvoeringshandelingen is een belangrijk onderdeel van "in control zijn" en hoort daarmee bij onze primaire doelen van het verbetertraject voor het geheel van de bedrijfsvoering. Daarnaast kan het niet op orde hebben van (V)IC gevolgen hebben voor de oordeelsvorming van de accountant bij de jaarrekening.

Wat mag het kosten? Er wordt primair ingezet op het vinden van oplossingen binnen de bestaande kaders, inclusief de eerdere impuls voor verbetering van P&C (extra middelen team financiën).

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

Programma-overstijgend

Enmalig

01.01 Veiligheidsregio Fryslân

Wat is er aan de hand? De uitzetting voor Veiligheidsregio Fryslân betreft onder andere:

- autonome ontwikkelingen, zoals indexering op loonkosten en kosten materieel
- indexering piketten bevolkingszorg
- werkzaamheden in het kader van de Omgevingswet
- borging van de Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)
- uitzetting verzekering repressief personeel
- investeren in toekomstige bedrijfsvoering

Wat stellen we voor? De bedragen opnemen in de gemeentelijke begroting.

Wat als we het niet doen? Deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân is verplicht op grond van wetgeving.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 133	- 96	- 64	- 44

06.27 Vervolg ANNO, hoe verder

Wat is er aan de hand? ANNO II is afgerond en de Versnellingsagenda is in voorbereiding. De regiogemeenten zijn met elkaar in gesprek in welke vorm de regionale samenwerking op andere thema's dan die van de versnellingsagenda wenselijk is en hoe dit het beste vormgegeven kan worden.

Wat stellen we voor? We stellen voor de samenwerking ook op andere thema's dan die van de versnellingsagenda actief vorm te geven. Daarvoor is geen aparte uitvoeringsorganisatie nodig, maar het kan niet vormgegeven worden zonder extra gezamenlijk te financieren extra personele inzet.

Wat als we het niet doen? Als we de samenwerking tot alleen de versnellingsagenda beperken, maken we onvoldoende gebruik van de goede samenwerking op andere thema's die ons samen krachtiger maakt en zich niet beperken tot gemeentegrenzen.

Wat mag het kosten? Het is op dit moment nog niet helder wat dit voor elke gemeente gaat kosten.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

07.02a **Uitvoering duurzaamheidsagenda (formatie en middelen)**

Wat is er aan de hand? Fairtrade en Global Goals (wenselijk)

Achtkarspelen zal in 2020 de titel Fairtrade gemeente aanvragen en volgens de bijbehorende principes handelen. Om fairtradegemeente te zijn, is een jaarlijkse bijdrage aan de landelijke fairtradeorganisatie van € 1.000 verplicht geworden af te dragen aan de landelijke fairtradeorganisatie (eerder werd een vrijwillige bijdrage gevraagd).

Zowel Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel dragen op vele manieren bij aan de doelstellingen van de zogeheten 'Sustainable Development Goals' (bijvoorbeeld in het kader van duurzaamheid, biodiversiteit, inkoop, armoedebeleid, Fairtrade). Voor Achtkarspelen wordt in de duurzaamheidsagenda voorgesteld om global goalsgemeente te worden. Hoogstwaarschijnlijk zal in 2020 door studenten onderzocht worden hoe wij concreet invulling (kunnen) geven aan verschillende global goals.

Aanvullende middelen worden gevraagd om de fairtrade-bijdrage te kunnen bekostigen.

- Wat stellen we voor?** Besluitvorming te laten plaatsvinden bij de raadsbehandeling van de Transitievisie Warmte/Duurzaamheidsagenda en daarnaast worden voor een aantal zaken reeds middelen gevraagd.
- Wat als we het niet doen?** Wordt mogelijk onvoldoende inzet geleverd op duurzaamheidsambities vanuit het coalitieakkoord.
- Wat mag het kosten?** Fairtrade en Global Goals, gevraagd structureel budget: €4000,-

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 4	- 4	- 4	- 4

02.08 Bodemtaken/BRO

- Wat is er aan de hand?** Basis Registratie Ondergrond (BRO):
Uitvoering geven aan de wettelijke taak (Wet op de Basisregistratie Ondergrond (BRO)) om gegevens over de ondergrond aan te leveren
- Wat stellen we voor?** Structurele formatie beschikbaar stellen om uitvoering te kunnen geven aan de BRO.
Daarnaast eenmalig een bedrag reserveren voor begeleidend advies voor procesinrichting BRO-taak en structureel een bedrag reserveren voor jaarlijkse dataverwerking in het BRO-portaal.
- Wat als we het niet doen?** De gemeente wordt geacht de wettelijke verplichting van de BRO-taak en de bodemtaken uit te voeren.
In het kader van de BRO is de gemeente aangewezen als bronhouder. Vanuit deze rol ligt de primaire verantwoordelijkheid voor het aanleveren van relevante gegevens aan de BRO. Op dit moment is nog niet bekend wat de sancties zullen zijn wanneer we niet voldoen aan de BRO, maar dit zal wel volgen als we geen actie ondernemen.
In 2020 niet voldoen aan BRO-taak
Omdat geen budget is toegekend aan de BRO-taak voor 2020 is er dit jaar geen ruimte voor het inrichten van een procesbeschrijving.
Verplicht aan te leveren gegevens worden niet tijdig aangeleverd in het Bronhoudersportaal. Ook is er geen actuele kennis over de BRO aanwezig binnen onze organisaties.
Achterstand door komst nieuwe registratie-objecten
De BRO voorziet in het registreren van 26 objecten in een tijdsbestek van 1-1-2018 t/m 1-1-2022, verdeeld over 4 tranches. Uitstel van structurele invulling van de BRO-taak betekent een oplopende achterstand.
- Wat mag het kosten?** Voor het uitvoeren van deze wettelijke taken is 0,4 fte structurele formatie nodig.
De kosten bedragen daarmee 0,4 fte * € 80.000,- = € 32.000,- per jaar.
Voor het begeleidend advies voor procesinrichting BRO-taak is jaarlijks een bedrag van € 2250,- nodig. Structureel is voor de jaarlijkse dataverwerking in het BRO-portaal een bedrag van € 1000,- nodig.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
- 35	- 35	- 35	- 35

05.01 Extra maatregelen kunstgras ikv zorgplicht

Wat is er aan de hand? De gemeente heeft onderzoek laten doen naar mogelijke vervuiling (en in welke mate) rondom kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met SBR-rubber (rubbergranulaatkorrels). In het onderzoek zijn de bermen rondom het kunstgrasveld meegenomen, de waterbodem en de waterkwaliteit. Alle kunstgrasvelden in de gemeente die zijn ingestrooid met SBR-rubber (Buitenpost, Harkema, Surhuisterveen en Twijzel) zijn onderzocht. De totaalrapportage wordt binnenkort verwacht.

Vooruitlopend daarop is het al wel duidelijk dat de verspreiding van rubberkorrels de bodem negatief heeft beïnvloed en er maatregelen moeten worden genomen om verdere verspreiding van rubberkorrels te voorkomen. Evenzo is duidelijk dat op één van de velden een bodemverontreiniging met zink is vastgesteld waar op basis van de Wet bodembescherming maatregelen getroffen moeten worden. Voor het nemen van maatregelen tegen de verspreiding van rubberkorrels vragen wij eenmalig middelen. De financiële consequenties voor wat betreft de maatregelen die genomen moeten worden t.a.v. de bodemverontreiniging met zink op basis van de Wet bodembescherming komen wij nog terug.

Wat stellen we voor? We stellen voor om in 2021 78.000 euro beschikbaar te stellen zodat we maatregelen kunnen nemen om verspreiding van rubberkorrels tegen te gaan en daarmee ook verontreiniging voorkomen/beperken.

Wat als we het niet doen? Ontstane bodemverontreiniging valt onder de zorgplicht van de Wet bodembescherming en verplicht tot het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden geveerd om de verontreiniging zoveel mogelijk ongedaan te maken.

Wat mag het kosten? Een investering van € 82.000 in 2021 (incl. verwachte SPUK-compensatie à € 11.000 (ca. 75% van BTW)r

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
-	-82	-	-

06.10 Implementatie handelingsprotocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Wat is er aan de hand? Uitvoering geven aan de update van de vigerende meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en wettelijk taken die een gemeente heeft om de meldcode voor o.m. gebiedsteams en leerplicht in de eigen organisatie te implementeren. We willen het gebruik en de kennis hiervan bevorderen en zien een toezichthoudende/handhavende taak voor bijvoorbeeld de sectoren van maatschappelijke ondersteuning, welzijnswerk en thuishulp.

Op dit moment wordt gewerkt aan een handelingsprotocol met daarin o.m. verwerkt de stappen van de meldcode, het nieuwe afwegingskader en meldcode, noodzakelijk en gewenste scholing en de taken en verantwoordelijkheden van de (in-) directe aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM). Er zijn vier aandachtsfunctionarissen actief binnen de gebiedsteams. Twee voor huiselijke geweld (18+) en twee voor kindermishandeling, verdeeld over twee gebiedsteams. Hun taak is de collega's informeren over en ondersteunen in de meldcode en voortdurend het onderwerp op de agenda zetten. De indirecte aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor het tot stand komen van het handelingsprotocol en het bewaken van de uitvoering.

Wat stellen we voor? Voor de uitvoering van de meldcode en het handelingsprotocol de huidige aandachtsfunctionarissen HGKM te faciliteren door hiervoor 2 uur per week beschikbaar te stellen (conform advies LVAK). De indirecte aandachtsfunctionaris die deze taak uitvoert voor zowel WM als de beide DO's, beschikt hiervoor over 8 uur per week. De formatie-uitbreiding op deze functie zal ten koste gaan van andere taken die de gebiedsteams uitvoeren. Dit maakt integraal onderdeel uit van de totale ombuigingen

Voor het werken met de meldcode stellen we voor niet alleen de leerplicht- en gebiedsteam-medewerkers te scholen, maar ook degenen die contacten met inwoners hebben. De intensiteit van de scholing varieert op basis van deze contacten (eenmalig, herhaaldelijk, intensief).

Wat als we het niet doen? Dan komt de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden van de aandachtsfunctionarissen in het gedrang en kan de gemeente door de inspectie worden aangesproken op nalatigheid bij de uitvoering van de gemeentelijke taken ihkv de Wet verplichte meldcode.

Wat mag het kosten? De aandachtsfunctionarissen zijn aangesloten bij en gecertificeerd voor hun taak door de Landelijke Vereniging Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK). Dit vereist een jaarlijkse bijscholing en kosten voor het lidmaatschap. Deze kosten zijn opgenomen in het (scholings)budget van WM. De noodzakelijk geachte 4 x 2 uren voor de directe aandachtsfunctionarissen betekent een formatieuitbreiding in de gebiedsteams met 8 uren. De 8 uur voor de indirecte aandachtsfunctionaris wordt binnen de huidige formatie van het team Ontwikkeling en Advies Sociaal opgevangen.

Voor voorlichting en de scholing van medewerkers anders dan de gebiedsteams en leerplicht, zou voor de eerste drie jaar een budget van 2.500 toereikend zijn. Dit wordt bekostigd uit de reguliere scholingsbudgetten van de WM.

Financieel (x € 1.000)			
2021	2022	2023	2024
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

Hieronder laten we de ontwikkelingen zien die het gevolg zijn van nieuw beleid of van ontwikkelingen in bestaand beleid. Programma-overstijgende onderwerpen worden als eerste getoond.

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Startsaldo van de kadernota	1.487	584	1.395	2.171
Ontwikkelingen gemeentefonds				
Subtotaal	837	603	336	703
Ontwikkelingen in aanvaard beleid				
Subtotaal	- 3.469	- 3.469	- 3.443	- 3.469
Ontwikkelingen uit nieuw beleid				
Programma 01. Veiligheid				
01.01 Veiligheidsregio Fryslân	- 133	- 96	- 64	- 44
Subtotaal van dit programma	- 133	- 96	- 64	- 44
Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat				
02.07 Vervangen brug Rysloane / Miedwei			-9	-9
02.08 Bodemtaken/BRO	- 35	- 35	- 35	- 35
Subtotaal van dit programma	- 35	- 35	- 44	- 44
Programma 05. Sport, cultuur en recreatie				
05.01 Extra maatregelen kunstgras ikv zorgplicht	-	-82		
05.07 Uitbreiding formatie groen-/landschapstaken	- 68	- 68	- 68	- 68

05.08	Stoppen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen op sportvelden – Greendeal	- 95	- 95	- 95	- 95
05.09	Inspecties en opstellen MJOP voor overige sportaccommodaties	- 20			
05.10	De Kruidhof – gevolgen toekomst	- 16	- 16	- 24	- 16
Subtotaal van dit programma		- 199	- 261	- 187	- 179
Programma 06. Sociaal Domein					
06.01	Beschermd Wonen	- 140	- 140	- 140	- 140
06.09	Nieuw woonplaatsbeginsel per 1-1-2021				
06.10	Implementatie handelingsprotocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling				
06.16	Nieuwe wet inburgering				
06.18	Ontwikkeling Breed offensief				
06.22	Ontwikkelingen MOA	- 119	- 119	- 119	- 119
06.27	Vervolg ANNO, hoe verder				
Subtotaal van dit programma		- 259	- 259	- 259	- 259
Programma 07. Volksgezondheid en milieu					
07.02a	Uitvoering duurzaamheidsagenda (formatie en middelen)	- 4	- 4	- 4	- 4
07.10	Ondergrond milieuterrein opnieuw vloeistofdicht			- 12	- 12
07.11	Vervangen KGA depot. incl nieuwe vergunningen			- 15	- 15
07.12	Stoppen KGA huis aan huis (besparing)	5	5	5	5

07.13	FUMO	- 14	- 14	- 14	- 14
Subtotaal van dit programma		- 13	- 13	- 40	- 40
Programma 08. Vrosh					
08.03	Leges bouw i.r.t omgevingswet	-	55	55	55
Subtotaal van dit programma		-	55	55	55
Programma Overhead					
00.04.05	Informatiemanager	- 35	- 35		
00.04.06	Formatie DIV	- 33			
00.04.08	Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en rechtmatigheidsverklaring				
Subtotaal van dit programma		- 68	- 35	-	-
Totaal nieuw beleid		- 707	-644	- 539	- 511
Correctie incidentele baten en lasten		- 2.022	-277	-138	- 38
Eindsaldo van de kadernota		- 3.874	- 3.203	- 2.389	- 1.144

